

Nefroloji Eğitim Standardizasyonu ve Akreditasyon

Oğuz Söylemezoğlu¹, Kamil Serdengeçti²

¹Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Beşevler, Ankara

²Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Nefroloji B.D. İstanbul Türk Nefroloji Derneği Başkanı

Nefroloji Dergisi 2004;13 (1) 8-10

Avrupa Topluluğu Tıp Uzmanları birliği (UEMS) Avrupa topluluğundaki hastalara yüksek kaliteli bir sağlık hizmeti verilmesini amaçlayarak 1958 yılında Brüksel'de kuruldu. UEMS genellikle tavsiye edici bir kuruluş niteliğinde bu çalışmalarına başladı. İlerleyen yıllarda kuruluşta uzmanlık alanlarına göre örgütlenmeler başladı ve 1993'te Nefroloji Bölümü oluşturuldu. Nefroloji bölümünün oluşturulmasından sonra da ana gövde (UEMS) Avrupa'da nefroloji eğitiminde bir uyum sağlanması için bir eğitim programı hazırlanmasını istedi. Yine aynı yıl iç hastalıkları altındaki birçok yan dal (iç hastalıkları, kardiyo-loji, gastroenteroloji, endokrinoloji, göğüs hastalıkları, romatoloji ve nefroloji) bir araya gelerek bu dallarda eğitimin süresini ve yapısını tartışular ve bir ortak ana eğitim süresi sonunda (common trunk) yan dal eğitimlerinin yapılabileceği, bu eğitim süresinin de toplam 6 yıl olup bunun 2 senesinin ortak ana dal eğitimi, 3 senesinin yan dal eğitimi ve bir senesinin de araştırma veya ilişkili disiplinlerde geçirilebilecek süre olarak belirlenebileceğini bildirdiler. Pedyatrik nefrolojinin ise bir yan dal eğitim alanı olarak Avrupa Topluluğu'nda resmen benimsenmesi ise 1998'de oldu ve ondan sonra hızla eğitim programının standardizasyonu çalışmaları başlatıldı.

Nefroloji Eğitiminde Avrupa Programı

Nefroloji eğitimine başlamadan 2 yıl süreli bir genel tıp eğitimini iç hastalıkları ağırlıklı, hasta bakımı ile acil

tıp problemlerine yaklaşım yapabilen bir eğitimi kapsamaktadır. Bu sistem bizim ülkemizdeki sisteme uymamaktadır ve bizde iç hastalıkları veya pediyatri eğitimi tamamlandıktan sonra yan dal eğitimi gündeme gelebilmektedir. Bu konu daha sonra tekrar tartışılacaktır.

Nefroloji eğitiminin süresi 4 yıl olarak öngörülmektedir. Bu sürenin 3 yılı nefroloji klinik uygulamaları ve bir yılı da araştırma veya ilişkili disiplinlerde geçirilebilecek süre olarak belirlenmiştir. Belirtilen bu 1 yıl, nefroloji eğitim süresi içindeki herhangi bir zaman diliminde olabilir ve eğitilen kişi her yıl eğitim programı ile ilgili bir raporu sorumlulara sunar.

Eğitim programı teorik ve pratik becerileri kazandırma amaçlı olarak iki şekilde yapılandırılır.

a. Teorik olarak kazamlacak bilgiler

- Böbrek ve üriner sistemin normal anatomi ve fizyolojisi
- Aşağıda belirtilen konularda patogenez, klinik bulgular, doğal hikâye ve yönetimi
Hipertansiyon
Böbreğin ve üriner sistemin herediter, konjenital ve edinsel hastalıkları
Sistemik hastalıklardaki böbrek; diyabet, vaskülit, gebelik, vb.
Akut böbrek yetmezliği
Kronik böbrek yetmezliği
Mineral metabolizması ve nefrolityaz
- İmmünolojinin temel prensipleri ve renal hastalıkların immünolojik mekanizmaları
- Böbrek yetmezliğinin ilaç metabolizması ve farmakokinetiği üzerindeki etkisi
- Aşağıdaki incelemelerin yorumu

Yazışma adresi: Prof.Dr. Oğuz Söylemezoğlu
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Beşevler, Ankara
Faks: (0312) 2129006
e-posta: soylemez@med.gazi.edu.tr

İdrar tetkiki ve idrar mikroskopisi

Böbrek hastalıklarındaki hematolojik, immü-
nolojik, biyokimyasal ve histolojik testler

vi. Aşağıdaki işlemlerin endikasyon, kontrendikasyon ve yorumu

Uriner sistem ultrasonografisi

İntravenöz ürografi

Nükleer tıp uygulamaları

BT ve MRI

Renal anjiyografi ve anjiyoplasti

Perkütan nefrostomi

Litotripsi

Plazmaferez

Böbrek biyopsisi

vii. Hemodiyaliz, periton diyalizi ve hemofiltrasyon ve ilişkili tekniklerin biyofizik ve teknik prensipleri

Diyaliz endikasyon, komplikasyon ve teknikleri

Diyaliz yeterliliği

Üre kinetik model ve protein katabolik hızı

Diyalizin kısa ve uzun süreli komplikasyonları ve tedavisi

Diyaliz modellerinin ilaç metabolizmasına etkisi

Hemodiyalizde kullanılan değişik membranların etkileri

Hemodiyalizde kullanılan su sistemleri ve temizliği

Yeniden kullanım (Re-use) sistemler ve komplikasyonlar

viii. Böbrek hastalıklarında beslenme ve hastaların bilgilendirilmesi

ix. Transplantasyon

Canlı veya kadavradan böbrek transplantasyonunun tıbbi ve kanuni endikasyonları

Organ koruma, depolama ve dağıtım prensipleri

İmmünespresif ilaçların etki mekanizmaları ve kullanımı

Transplant rejeksiyonunun histopatolojik ve fizyopatolojik tanısı

Transplantasyonun kısa ve uzun süreli komplikasyonları

Histokompatibilite testlerinin yorumu ve

transplant alıcılarının incelenmesi, değerlendirilmesi

Potansiyel böbrek vericilerinin değerlendirilmesi

Pratik beceri olarak edinilecek uygulamalar

i. Uygun hikâye alımı

ii. Klinik duruma uygun ve hastalıkla ilişkili bulguları arayan bir fizik muayene

iii. Uygun ve yeterli klinik notların tutulması

iv. Hastalıkla ilişkili doktorlarla uygun iletişim

v. Vasküler girişim uygulamaları

vi. Böbrek biyopsisi

vii. Bir diyaliz reçetesi yazabilme ve bir seansı yönetebilme

Eğitim Merkezi

Nefroloji eğitimi verecek merkezin de belirli bir tecrübesi ve aşağıda belirtilen özelliklerinin olması gereklidir.

i. Merkezde en az 5 yarım gün çalışan üç nefrolog

ii. Akut böbrek yetmezliği tedavisinde kullanılan hemodiyaliz, hemofiltrasyon ve ilişkili teknikler, multi organ yetmezliği tedavisine olanak tanımak

iii. Hemodiyaliz ve CAPD gibi renal replasman tedavileri. En az 6 ay hemodiyaliz ve 3 ay periton diyalizinde çalışmalıdır. Bunu takiben en az 6 ay transplantasyonda çalışmalı, eğer merkezde Tx yoksa 6 aylık bir rotasyon yapılmalı.

iv. Diyalize girmeyen hastalar için en az haftalık poliklinik uygulamaları

v. Ultrason, BT, anjiyografi, nükleer tıp, renal biyopsi gibi tanı uygulamalarının tümü

vi. Klinik biyokimya, hematoloji, mikrobiyoloji ve histoloji

vii. Radyoloji, patoloji ve üroloji ile düzenli toplantılar

viii. Multidisipliner klinik toplantılar

ix. Yeterli kütüphane olanakları

x. Özellikle nefroloji ile ilişkili sürekli bir araştırma programı

Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerde bu öngörülen eğitimin uygulanmasında tam bir birlik sağlamak, değişik ülkelerdeki uygulamalar nedeniyle bazı zorluklar içermektedir. Özellikle nefrolojinin sadece kendi başına bir eğitim programı olması bazı ülkelerdeki uygulamalar ile uyumsuzdur. Bizim ülkemizde de nefroloji